

Najaar 2023

Het Groene Blaadje

CONTACTBLAD IVN HEEZE-LEENDE

jaargang 43 nr. 161

Inhoud

- 01 Voorplaat Truus Cox
- 02 Geschupte inktzwam / Doelstelling
- 03 Van het bestuur / Spreektijd / Redactioneel
- 04 Bericht van de Vertrouwens Contact Personen (VCP)
- 05 Amfibieëntunnels:
- 06 Bomen over bomen:
- 07 Vijftigste boomfeestdag in Heeze Leende
- 08 Ledenbestand / En verder ... / Nieuwe natuur-
gidsen in onze regio / Steun ons ...
- 09 Florawerkgroep
- 10 50 jaar Boomfeestdag
- 12 Milieuwerkgroep / Fotowerkgroep
- 13 Oprichting werkgroep "Gallen" / Sinusbeheer
Rul Heeze
- 15 Resultaat wilde bloemenhoek 2023
- 16 Filmavond in 't Perron
- 17 Opmerkelijke Ontmoetingen / Bezoek van IVN
Den Bosch
- 19 Aziatische hoornaar
- 20 Jeugd-IVN wordt gesplitst
- 21 Eerste activiteit van de Avonturiers
- 23 Grassprietjes Anouk van Maldegem
- 24 Organisatie

IVN, Vereniging voor educatie en duurzaamheid, is een landelijke organisatie.

Wij willen door voorlichting en educatie begrip bijbrengen voor de natuur en wijzen op een gezond milieu. IVN werkt aan een duurzame samenleving. Ons idee is dat betrokkenheid bij de natuur, duurzaam handelen stimuleert. Daarom laten we jong en oud de natuur dichtbij beleven.

IVN heeft verspreid over Nederland circa 170 afdelingen, die bemand worden door zo'n 20.000 vrijwilligers.

IVN-afdeling Heeze-Leende heeft verschillende werkgroepen. Deze houden zich o.a. bezig met educatie, observatie/inventarisatie, publiekswandelingen, milieuwerk en natuurbeheer. Door deze activiteiten draagt IVN Heeze-Leende bij aan een betere kwaliteit van de natuur en het milieu in en rondom onze gemeente.

Van het bestuur

Het was me het zomertje wel. Dan bedoel ik niet alleen de uitersten in het weer: dan weer snikheer, dan weer kletsnat! Ik bedoel ook de vele activiteiten van onze IVN.

Het amfibieën-project heeft ons maanden beziggehouden met de inzet van vele IVN'ers. En met zoals bekend een prachtig, onverwacht resultaat: ruim 70.000 euro. Samen met de bijdragen van gemeente en provincie kunnen we daarmee een flink aantal tunnels aanleggen voor de trek heen en terug van duizenden amfibieën!

We zijn nu in een goede samenwerking aan het werk met de gemeente, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer en het RAVON (landelijke instituut voor reptielen, amfibieën en vissen). Daarbij gaat het om de kwaliteit, maatvoering en vormgeving van de tunnels en de schermen en uiteraard wat het gaat kosten. Vervolgens gaan we met een aanbesteding een aannemer zoeken. Die voorbereiding kost natuurlijk veel tijd, waardoor de uitvoering waarschijnlijk pas in het volgend jaar kan plaatsvinden. Dat wordt dus nog één jaar met de emmertjes overzetten. Ik weet dat er best veel IVN'ers zijn die daar nog eenmaal de mouwen voor willen opstropen!

En dan hebben we in de afgelopen maanden ook nog onze Mooiste-Boom-actie gehad met vele mooie inzendingen en een pracht van een winnende boom. Dat smaakt naar meer: ongetwijfeld gaan we over een jaar of twee een nieuwe ronde houden. Daarmee krijgen de bomen om ons heen de aandacht die ze verdienen. En hopelijk ook de bescherming die ze nodig hebben!

Er wordt momenteel hard gewerkt aan de voorbereiding van de 50e Boomfeestdag op de ochtend van woensdag 15 november. Wat een prestatie om al 50 jaar lang met de schoolkinderen bomen te planten om zo de natuur een handje te helpen. Een waardevol initiatief met een gouden randje: noteer de datum s.v.p. in jullie agenda!

Als bestuur richten we onze aandacht ook op de huisvesting van onze groeiende vereniging. Mogelijk moet ons clubhuis verdwijnen door de sloop van de aangrenzende gymzaal. Helemaal zeker is dat nog niet. Maar hoe dan ook, door de aanhoudende groei van ons ledental (van 200 naar 300 in de laatste 3 jaren) wordt De Sleutelbloem echt te krap. Daarom zijn we al een poosje op zoek naar een nieuwe plek met meer ruimte, duurzaam, veilig en in het groen met misschien ook plek voor een IVN-tuin. Geen eenvoudige opgave, maar we hopen over niet al te lange tijd meer informatie te kunnen geven. En voor alle duidelijkheid: onze leden hebben hierin het laatste woord!

Last-but-not-least: wij verheugen ons zeer over het feit dat we er weer 5 nieuwe natuurgidsen bij hebben. Namens het bestuur van harte proficiat!

Ben Pollmann, voorzitter

Spreektijd

Het bestuur vergadert in principe iedere eerste donderdag van de maand vanaf 19.30 uur in de Sleutelbloem. Leden van IVN Heeze-Leende kunnen vooraf spreektijd aanvragen bij het secretariaat.

Redactioneel

In dit najaarsnummer treft u een belangrijk artikel aan over de Vertrouwenspersonen binnen onze vereniging en verder komen verschillende werkgroepen aan bod: de werkgroep Boomfeestdag, de milieuwerggroep, de fotowerkgroep, de florawerkgroep en de nieuwe werkgroep voor IVN-Jongeren, de Avonturiers. Maar dat is slechts een greep van alles wat er binnen ons IVN speelt.

Klaasje Douma

Wij behouden ons het recht voor om uw bijdrage in te korten of niet te plaatsen.

Kopij voor de volgende aflevering

Uw bijdrage(n) voor het najaarsnummer ontvangen wij graag vóór 1 oktober 2023.

U kunt uw bijdrage(n) insturen per e-mail aan:

hetgroeneblaadje@ivnheezeleende.nl

of per post aan:

Redactie Het Groene Blaadje

De Zadelmaker 2

5591 NR Heeze

Drukker:

Editoo B.V. te Arnhem

Bericht van de Vertrouwens Contact Personen (VCP)

De IVN-activiteiten in onze afdeling worden door een grote, enthousiaste groep vrijwilligers uitgevoerd. Natuurlijk moet dat in een plezierige en persoonlijk altijd veilige omgeving gebeuren. Vandaar dat we een keer moeten stilstaan bij de manier waarop we met elkaar en zeker ook met kwetsbare personen zoals kinderen, jeugdigen, ouderen en/of gehandicapten omgaan. Wij willen altijd respectvol met elkaar omgaan en ongewenst, grensoverschrijdend gedrag voorkomen.

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag is een moeilijk te definiëren begrip. Het gaat om gedragingen waar een van de partijen niet (vrijwillig) mee instemt of er last van heeft.

Voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag zijn:

Intimiderend gedrag zoals overmatige controle uitoefenen, onder druk zetten of bang maken, discriminatie, racisme, pesten, uitsluiten, fysiek geweld, financieel misbruik, seksuele intimidatie en/of - misbruik.

Grensoverschrijdend gedrag kan dus veel ruimer gezien worden dan alleen seksueel overschrijdend gedrag, zoals we dat recentelijk uit de media kennen. Het kan grote gevolgen hebben voor een slachtoffer. Het komt zowel offline als online voor en treft alle lagen van de bevolking. In veel gevallen, maar niet altijd, is er sprake van machtsmisbruik. Dit maakt kleine kinderen, jonge mensen (tot 25 jaar) en mensen met een licht verstandelijke beperking kwetsbaarder dan andere groepen.

Jullie zullen misschien denken: wij gaan toch respectvol met elkaar om, zulke dingen gebeuren toch niet binnen onze IVN-afdeling. Wij hopen van niet, maar we moeten ervan uitgaan dat het overall in onze samenleving kan voorkomen. Het kan ook zo zijn dat er buiten het IVN iets gebeurt, wat binnen het IVN wordt opgemerkt en waarvan een IVN-er melding wil maken.

Wij zien preventie dan ook als een van de belangrijkste taken van het bestuur en van de VCP. We moeten elkaar erop kunnen aanspreken als we niet respectvol met elkaar omgaan. We kunnen binnen onze afdeling afspraken maken welk gedrag we gewenst of juist ongewenst vinden.

IVN Amsterdam is bezig om per regio een **Vertrouwenspersoon(VP)** op te leiden, zodat daar een beroep op gedaan kan worden, als dat nodig mocht zijn. In elke IVN-afdeling komt een **Contact Vertrouwens Persoon (VCP)** in onze afdeling zijn dat een vrouw en een man.

De VCP ontvangt de melding over grensoverschrijdend gedrag in een vertrouwelijk gesprek met de melder. Samen kan dan bekeken worden of er vervolgstappen nodig zijn en zonodig kan de VCP verwijzen naar de Vertrouwenspersoon of een andere instantie. De VCP rapporteert aan het bestuur en vernietigt het dossier. Hierbij blijft de melder in principe anoniem, tenzij anders met de melder wordt afgesproken. Als er sprake zou zijn van een misdrijf, dan moet daar aangifte van gedaan worden bij de politie.

De opleiding tot VCP is één trainingsdag. In onze afdeling heeft Corrie Vincent die trainingsdag gevolgd. Bovendien heeft Corrie een extra trainingsdag gedaan met allemaal VCP-ers van andere IVN-afdelingen. Het was zeker een aanvulling om met andere IVN-ers gesprekstechnieken te oefenen en contacten te leggen tot samenwerking. We hebben bijvoorbeeld afgesproken dat een uitwisseling van VCP-ers mogelijk moet zijn. Als iemand het pijnlijk vindt om met ons te praten, zou het voor een melder ook mogelijk moeten zijn een gesprek met een VCP van een andere afdeling te hebben.

De taken van de VP zijn veel uitgebreider dan die van de VCP. De VP heeft zonodig meerdere gesprekken en kan de melder begeleiden in een langer traject. De VP informeert, adviseert en begeleidt de melder/klager tijdens de behandeling van de melding/klacht. Begeleidt de melder ook bij aangifte bij de politie of bij een klachtencommissie. De opleiding tot VP duurt meerdere trainingsdagen.

Als VCP-ers van onze afdeling willen wij graag eens bij jullie werkgroep uitgenodigd worden. Om van jullie te horen, wat jullie misschien al doen binnen de werkgroep om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Dat kan natuurlijk per werkgroep heel verschillend zijn en misschien is er ook nog geen behoefte aan. Maar met name voor begeleiders van kinderen en/of kwetsbare groepen is het belangrijk om afspraken omtrent gedrag te maken om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.

Bel of mail ons gerust om een afspraak te maken.

Hartelijke groeten,

Corrie Vincent, VCP van IVN Heeze-Leende
040-8482844 of 06 33802188

Corrie.vincent@hslnet.nl

Harry Dumoulin, VCP van IVN Heeze-Leende
0646060955

h.dumoulin@chello.nl

Amfibieëntunnels:

meer tijd voor een nog beter resultaat!

Ze komen er, de tunnels, maar niet dit najaar. Wij zijn namelijk in gesprek met een aantal partijen om nog meer geld te verkrijgen. Dat kost wel wat tijd en geduld maar dat hebben we er graag voor over. Bovendien kost het voorbereidingstraject toch vrij veel tijd. Dat betekent dat we niet in het najaar met de aanleg van de tunnels gaan beginnen en dus nog één jaar een beroep op onze overzetters moeten doen. Uitstel betekent in dit geval zeker geen afstel, in tegendeel: we gaan voor een nog beter resultaat voor onze amfibieën van de Somerenseweg.

Wat relatief klein begon met de wens voor een extra tunnel werden er uiteindelijk 6 à 7 en nog is het einde niet in zicht! We hebben namelijk goede hoop dat de Provincie nog extra-geld beschikbaar stelt voor de aanleg van de amfibieëntunnels.

Al met al een resultaat om trots op te zijn. Als dat lukt om over het hele traject tunnels aan te leggen dan hebben we hiermee dé voorbeeldlocatie voor de realisatie van amfibiepassages in Nederland gecreëerd. En dat allemaal door er samen de schouders onder te zetten, de lokale gemeenschap, het bedrijfsleven en de politiek.

Hoewel het al enige tijd stil is rond de amfibietunnels, zitten we natuurlijk niet stil. Na de crowdfundingactie zijn we doorggegaan met constructief overleg tussen de Gemeente Heeze-Leende, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en IVN Heeze-Leende om de mogelijke oplossingen in kaart te brengen.

Situatieschets van de amfibieëntunnels.

Om tot een verantwoord idee en uitvoering te komen hebben we de hulp ingeroepen van RAVON, de stichting die zich bezighoudt met onderzoek naar Reptielen, Amfibieën en Vissen in Nederland. Recentelijk hebben we van hen het conceptadvies ontvangen. Daarin wordt gesproken over aantal en afstand tussen de tunnels, kwaliteit, maatvoering en vormgeving. We hebben het dan over speciale klimaat-tunnels, al dan niet aan de bovenzijde volledig

Ingang amfibieëntunnel.

of gedeeltelijk open of gesloten tunnels (indien nodig voorzien van een verkeersveilig rooster) en geleidingsschermen. Daarbij hebben we in het geval van de Somerenseweg ook nog te maken met flinke hoogteverschillen, smalle en brede aflopende bermen en onderhoud in de toekomst.

Behalve het in kaart brengen van de materiaalkosten stelt de wegbeheerder ook nog eisen aan de uitvoering wat betreft aanleg, stevigheid, veiligheid en moet er rekening worden gehouden met aanwezige grondkabels. Ook de wijze van onderhoud hangt samen met kwaliteit van het materiaal en vormgeving in het landschap. De geleidingsschermen naar de tunnelingang moeten worden weggewerkt in het bodemprofiel en we moeten rekening houden met toekomstig maaibeheer. Ook de oversteekplaats voor recreanten speelt een rol. Het opmaken van een bestek, de kostenraming en het zoeken van een aannemer zal ongetwijfeld nog de nodige tijd in beslag nemen.

Ondertussen zijn we ons ook aan het oriënteren op hoe we, als de tunnels er liggen, kunnen gaan monitoren. Ook dat is nog geen eenvoudige zaak.

Al deze problemen zullen opgelost worden zodat we hopelijk in 2024 met de daadwerkelijk aanleg van de tunnels kunnen beginnen.

Uit bovenstaande blijkt hoe complex de materie eigenlijk is en dat het veel tijd kost om dit proces in goede banen te leiden. Maar we hebben het er graag voor over!

Werkgroep Amfibieëntunnels

Bomen over bomen:

nooit afgezaagd

Beetje flauwe woordspeling, maar het onderwerp is allerm minst flauw. Bomen zijn regelmatig onderwerp van gesprek bij de Rijdende Rechter en ook op buurtfeestjes. En dan meestal in negatieve zin. Ambtenaren van de gemeente krijgen er ook veel vragen over. Omdat wij van de educatie zijn zetten wij de voor- en nadelen eens op een rij. Dan kan iedereen een afweging maken waar de eigen prioriteit ligt.

Te beginnen met de positieve punten:

Bomen zorgen voor schonere lucht. Ze zijn de stofzuigers van onze planeet. Ze absorberen schadelijke verontreinigende stoffen en geven schone zuurstof af om in te ademen. Een boom heeft het vermogen om schadelijke gassen zoals kooldioxide te verwijderen, waardoor de lucht die we inademen gezonder wordt.

Bomen zorgen ook voor verkoeling, niet onbelangrijk bij het huidige klimaat. Uit onderzoek van de Universiteit Wageningen blijkt dat een grote boom op een zonnige dag door verdamping van de bladeren en het creëren van schaduw een koelvermogen heeft dat gelijk staat aan tien airco's!

Een ander voordeel van bomen is dat ze onderdak bieden aan allerlei dieren en niet alleen vogels. Niet onbelangrijk in de tijden dat de biodiversiteit overal ter discussie staat.

Tamme kastanje aan de Saturnus in Heeze.
Foto Diny Snoeijen.

Nog iets wat door de klimaatverandering steeds belangrijker wordt: bomen zorgen ervoor dat de grond gezond en stevig blijft. Best interessant bij die heftige regenbuien en overstromingen van de laatste tijd. Verder heeft in onderzoek uitgewezen dat wie in een groene woonomgeving woont zich gezonder voelt en minder vaak ziek is. Groen vermindert stress. Alleen al van het zien van natuur gaat een rustgevend effect uit.

En last but not least: bomen zijn gewoon mooi om te zien en hebben voor veel mensen een betekenis. Dat bleek ook wel uit de vele inzendingen voor de Mooiste Boom van de gemeente Heeze-Leende. Veel mensen hebben een favoriete boom en vrijwel iedereen heeft er een eigen verhaal bij. Tot zover de lofzang op de boom.

Zijn er dan helemaal geen **negatieve punten** te noemen. Helaas wel, al is alles betrekkelijk: wat voor de één een onoverkomelijk bezwaar is, weegt voor een ander nauwelijks mee. Maar het is waar: bomen zorgen voor schaduw als je dat misschien niet zou willen. Ze geven in de herfst een hoop "rommel" aan bladeren (hoewel die "rommel" wel weer goed voor de natuur is!). Soms staan ze in de weg omdat er een weg gepland is dwars door een bomenrij. Erg vervelend als er geen alternatief is.

En je zal maar nieuwe zonnecollectoren aangeschaft hebben en merken dat de opbrengst toch veel lager is dan gedacht door de bomen aan de overkant.

Verder is het een feit dat voortuintjes onder grote bomen lastig in te richten en mooi te houden zijn, o.a. door de schaduw van de bomen en het feit dat de boomwortels veel vocht en voeding opzuigen. Ook kun je last hebben van "wortelopdruk" en dat is in een kleine voortuin niet plezierig.

Bomen kunnen ook voor menselijk letsel en materiële schade zorgen als ze in minder goede staat verkeren en omwaaien in de storm. Ook processierupsen kunnen zorgen voor overlast voor mensen.

Inlandse eik op de hoek van de Tinnengieter en de Stoelenmatter Heeze.
Foto Diny Snoeijen.

De bezwaren die mensen in sommige gevallen tegen bomen hebben bestaan dus daadwerkelijk en zijn vaak wel reëel. De gemakkelijkste oplossing is dan kappen, maar dat is dan wel meteen de meest rigoureuze. In veel gevallen zijn er wel meerdere opties. Vaker of ingrijpender snoeien kan al helpen. Het is altijd een afweging en de wil om te zoeken naar alternatieve oplossingen. Bomen en mensen gaan prima samen, maar het is altijd maatwerk!

Vijftigste boomfeestdag in Heeze Leende

“Kinderen leren dat je iets moet doen om een boom te laten groeien”

“De houtwallen tegenover de Schoorsvelden. Daar zit nu zelfs de grauwe klauwier.” “En achter de geitenhouderij. Dat kleurt nu elk jaar mooi wit en geel. Daar groeien ook veel vruchten. Dat zijn mooie houtwallen.”

Wilhelmien van de Paal.

Ciel Broeckx.

Wilhelmien van de Paal en Ciel Broeckx lepelen enthousiast en zonder veel moeite plaatsen op in de gemeente Heeze-Leende waar dankzij aanplantingen tijdens de boomfeestdagen mooie struwelen en bosschages zijn ontstaan. Dit jaar is het de vijftigste keer dat in de gemeente een boomfeestdag wordt gehouden. Honderden, misschien wel duizenden kinderen hebben in die halve eeuw in hun woonplaats een boom of een struik geplant. En daar zijn ze trots op. Er was een ondernemer die bomen liet rooien omdat die het zicht op zijn bedrijf ontnamen. “Kinderen gingen naar hun meester om te klagen dat ‘hun’ bomen eraan gingen,” zegt Ciel. Ze wil maar zeggen dat de betrokkenheid bij de meeste kinderen groot is.

Dat is ook één van de doelstellingen van de boomfeestdag: betrokkenheid van de jeugd bij de natuur vergroten. De allereerste boomfeestdag (vroeger heette de boomfeestdag boomplantdag) was al in 1957 in Apeldoorn. In Heeze gebeurde dat voor het eerst in 1971. De vijfde klas van meneer Tros, hoofd van school de Bergerhof, plantte de eerste bomen op de zogenoemde 45 Bunder. Dat gebeurde in samenspraak met het IVN, met name Loes Keijsper, en de gemeente.

“Herman Tros en Loes Keijsper waren de echte karktrekkers van de boomfeestdag, eerst in Heeze en later in alle andere dorpen die nu de gemeente Heeze-Leende vormen,” zegt Wilhelmien. “Meester Tros deed heel veel aan biologie. Dankzij hem kan het IVN nu ook beschikken over de Sleutelbloem.” De grote lindeboom voor het IVN-lokaal is geplant bij de opening.

Boomfeestdag dekt niet helemaal de lading van de activiteit die nu al voor de vijftigste keer wordt gehouden. Er worden namelijk veel struiken en heesters geplant. Krentenbomen, lijsterbessen, bottelroos, inlandse vogelkers, om er maar een paar te noemen. Ciel: “Dat gebeurt allemaal in samenspraak met de gemeente. Die bepaalt welke soorten er geplant gaan worden.”

Er zijn ook particulieren die een wal, een stukje bos of een struweel willen laten aanplanten. Dat is dan meestal inheems materiaal. In principe is het zo dat de grondeigenaar de bomen en struiken betaalt.

Op veel plekken in Nederland is de boomfeestdag in het voorjaar. In Heeze-Leende is die tegenwoordig in het najaar. Dat heeft te maken met de samenstelling van de grond in dit gebied. Dat is vooral zand. Elk jaar is er een ander thema. Wilhelmien noemt als voorbeeld: bomen als instrumenten, bomen en muziek. Dan wordt op zo’n dag alles uit de kast gehaald, want voor het IVN Heeze-Leende is een boomfeestdag meer dan een struik planten. Educatie is misschien nog wel belangrijker. “Op die boomfeestdag hebben we de kinderen allerlei instrumenten laten zien die van hout gemaakt worden,” vertelt Ciel. Op die manier gaan de inspanningen die de jeugd levert veel meer leven.

Ciel maakt elk jaar een poster die al een poosje voor de boomfeestdag naar de deelnemende scholen gaat. Daarop wordt het thema van dat jaar afgebeeld. Op die manier gaat het idee leven. Uiteindelijk gaan de kinderen, de leerkrachten, ouders en de organisatoren met gereedschap het veld in. “Kinderen vinden het geweldig,” zegt Ciel. “Die zeuren eigenlijk nooit.

Ze zijn altijd blij en gaan soms zingend naar de locatie.”

Een heikel punt is het steeds opnieuw vinden van een locatie waar de bomen en struiken geplant kunnen worden. Er is niet altijd meteen een stuk grond beschikbaar. De gedachte dat er toch boeren moeten zijn die het mooi vinden een struweeltje te hebben – ze krijgen er soms subsidie voor – wordt door beide dames weggewuifd. Hun gezichten spreken boekdelen. De praktijk blijkt weerbarstiger.

Desalniettemin prijzen ze zich gelukkig dat in Heeze-Leende de boomfeestdag niet meer weg te denken is. “Kinderen leren dat je iets moet doen om een struik of een boom te laten groeien, namelijk een gat in de grond graven.”

Nu dus voor de vijftigste keer boomfeestdag. Allereerste is de belangstelling groot. Wilhelmine en Ciel roemen de samenwerking met de gemeente en het feit dat de hoogwaardigheidsbekleders uit het dorp vaak present zijn. Ciel: “Die betrokkenheid wordt erg op prijs gesteld, maar het is en blijft in de eerste plaats een dag van en voor de kinderen”.

Jan de Vries

Ledenbestand

Wij verwelkomen de volgende nieuwe leden:

Raf van de Biezenbosch	Glenn Donders
Marianne Dummer	Hugo Feijen
Edith Korse	Emme Kuijten
Theo Lammers	Noah van Lankvelt
Erik Manders	C. van Rooij
Marc Thelen	Dijan Tokmak
Dilara Yurttas	

Nieuwe natuurgidsen in onze regio

Zaterdag 7 oktober was de dag dat IVN er weer 27 natuurgidsen bij kreeg, waaronder 5 van IVN Heeze-Leende: Ine Verweij, Boy Derks, Willem van de Ven, Henk van der Kruijs en Emanuel Nervo.

De diploma's werden feestelijk uitgereikt in het gebouw van IVN Laarbeek met gebak en een hapje / drankje. Er waren veel beangstellenden aanwezig. Namens de afdeling Zuid-Oost hield Ad Adriaans, voorzitter IVN Helmond, een toespraak en feliciteerde de nieuwe gidsen die er een pittige opleiding van +/- 1,5 jaar op hebben zitten, inclusief het maken van een werkstuk. Daarna werden de diploma's officieel uitgereikt en ontvingen onze gidsen bloemen uit handen van secretaris Petra Leeuwestein-Verbeek. Namens de redactie van het Groene Blaadje allen van harte gefeliciteerd met het diploma!

Cursisten van de natuurgidsenopleiding 2023.
Foto Ko Dousma.

En verder ...

Wandelingen en rondleidingen

Voor groepen/bedrijven kunnen wij boeiende excursies verzorgen in de natuur. Neem daarvoor contact op met de wandelingen-coördinator Harrie van Litsenburg: wandelingen@ivnheezeleende.nl of 040 2262697. Vergoeding p.p. bedrijven €5,00 / particulieren €2,50.

Steun ons ...

- als lid voor tenminste €25,00 per jaar. Huisgenoten leden en jeugdleden €12,50. U ontvangt twee keer per jaar ons blad "Het Groene Blaadje" en vanuit IVN Nederland het blad "Mens en Natuur".
 - voor organisaties gelden aangepaste tarieven.
- Informatie: ledenadministratie@ivnheezeleende.nl of 06 38895545
Bankrekening NL17RABO0120361132 t.n.v. IVN Heeze-Leende

Florawerkgroep

IVN Heeze-Leende

Bevertjes.

Historie

In 1976 is IVN begonnen met het inventariseren van het buitengebied in Heeze in samenwerking met de gemeente. In 1993 hebben we dit nog een keer herhaald. In 2013 zijn we als florawerkgroep begonnen met het inventariseren van enkele gebieden en met het vastleggen van de gegevens in een database. In het begin gingen we op woensdagavond op pad en de week daarop op vrijdagmorgen. De laatste jaren gaan we elke week alleen op de vrijdagmorgen. Als er leden zijn die graag eens mee willen gaan dan kunnen zij dit aangeven aan de werkgroep. Eventueel kan op verzoek een avond ingepland worden.

Enkele gegevens

In 10 jaar tijd zijn we ongeveer 150 keer het veld in geweest naar 45 verschillende gebieden. Sommige gebieden hebben we meerdere keren bezocht. In al die jaren hebben we 1317 planten op naam gebracht, 295 soorten. Sommige gebieden hebben we in opdracht van onze milieuwierkgroep bezocht. Deze gebieden worden/werden bedreigd door activiteiten in het buitengebied. Door de inventarisatie konden we aantonen dat er in sommige gebieden wel degelijk zeldzame en beschermde planten stonden. Dit geldt trouwens niet alleen voor de planten. Denk hierbij ook aan vogels, zoogdieren, insecten, amfibieën en reptielen.

Hoe gaat de werkgroep tewerk?

In de winter maken we een concept-jaarplanning en vragen we toestemming van de terreineigenaren om daar te mogen inventariseren. Als het seizoen begint (vanaf half mei tot half september) krijgt iedereen elke week een uitnodiging voor de excursie. In deze uitnodiging staat vermeld waar we naar toegaan, het verzamelpunt en het verslag van de laatste excursie.

Ook de terreineigenaar krijgt deze uitnodiging. Het gebeurt ook wel eens dat een excursie uitvalt door het weer en dan moeten we het concept aanpassen.

Hoe verzamelen we de gegevens?

Als we naar een gebied gaan worden alle planten die we zien genoteerd. Indien we er ter plekke niet uitkomen dan nemen we wat materiaal mee om thuis of in de Sleutelbloem te onderzoeken of we de plant op naam kunnen brengen. We weten meestal wel de familienaam maar niet de soort. Denk hierbij o.a. aan de zeggensoorten.

Wat gebeurt er met de gegevens?

Thuis gekomen worden de gegevens verwerkt in een bestand. In dit bestand staat vermeld: de datum van de excursie, plattegrond van het excursie-terrein en de plantennamen. De bestanden van 1 seizoen worden opgeslagen in een jaardatabase. In deze jaardatabase heb je een overzicht welke planten we hebben waargenomen en in welk gebied. De gegevens van de jaardatabase worden dan verder verwerkt in een totale database van alle jaren dat we met inventarisaties bezig zijn. Verder worden de gegevens ook doorgemailed naar de terreineigenaren, FLORON en waarneming.nl. Dit houdt dus in dat we ook zeker moeten zijn over wat we doorgeven.

Enkele soorten hebben we dit jaar voor het eerst waargenomen: Bevertjes, Blonde zegge, Duinriet, Geoord helmkruid en Hertsmunt.

Henk Groenemans

Coördinator Florawerkgroep

PS Heb je belangstelling om eens mee te gaan met de Floragroep, neem dan contact op met Henk: floragroep@ivn-heelzeleende.nl 040-2264122

Hertsmunt.

50 jaar Boomfeestdag

L.S.

Heeze viert dit jaar voor het eerst de **BOOMFEESTDAG** met alle kinderen van de zesde klassen van de basisscholen.

Het feest zal plaats hebben in het bosgebied: „De Vijf en Veertig Bunder“, ten zuiden van de Provinciale Weg Heeze - Someren, (aangegeven met bord tegenover de Boslaan.)

Wij nodigen U uit aanwezig te zijn bij het planten op 29 maart tussen 10 en 11 uur.

Namens het L.V.N., afdeling Heeze-Leende,
W. Westmaise
L. Ketsper- Melijer

Milieuwerkgroep

1973-2023: 50 jaar natuur- en milieubescherming

- we willen de natuur een stem geven
- wij volgen de ontwikkelingen
- nooit negatief, altijd kritisch opbouwend
- iemand moet het doen
- meer dan dwarsknuppels
- zonder dwarsliggers bouw je geen spoorlijn
- wij zijn geen actiegroep
- op de natuur mag niet geknot worden

In 1973 wordt een begin gemaakt met het milieuwerk. Het is een logisch uitvloeisel van de doelstelling van IVN dat in 1960 is opgericht als "Bond tegen verontreiniging van Natuur en Stad". De eerste jaren hield men zich bezig met de ruilverkaveling bij de Strijper Aa in Leende, met het kappen van bomen, met schoonmaakacties (o.a. bij Kreijl), milieuvervuiling (o.a. stop zure regen), beoordeling bestemmingsplannen (o.a. buitengebied Leende), het organiseren van milieudagen, protesteren tegen de komst van de golfbaan op de Spinsterberg en een weg over de hei. Het milieuwerk was de eerste jaren een taak van afzonderlijke IVN-leden, vaak ad-hoc. Pas in de winter van 1988 wordt voor het eerst melding gemaakt van een Werkgroep Milieu o.l.v. enkele bestuursleden. Al 50 jaar lang is het één van de belangrijkste werkgroepen van onze vereniging. Hulde aan iedereen die eraan meegewerkt heeft!

Fotowerkgroep

IVN Heeze-Leende

Wie wil dat nu niet: wat je ziet op je wandeling zó mee naar huis nemen om er nog eens van te genieten....

Dat kan als je er mooie foto's van maakt!

Als IVN-fotowerkgroep maken we in teamverband dit soort opnamen op onze thema-excursies. Juist in groepsverband om de opnames gezamenlijk te bekijken wat betreft fotografische kwaliteit en compositie. Door als amateurfotografen in een groep te 'werken' wordt onze professionaliteit en enthousiasme voor de natuur in het algemeen gestimuleerd. Hoe uniek en treffend is de weergave van de flora en fauna, zoals we die aantreffen in onze regio. De foto van de Exmoor pony's is genomen aan de Lange Bleek in Sterksel op 19 februari 2023.

In de zeven jaar dat we bestaan hebben we heel veel planten, paddenstoelen, dieren en landschappen leren kennen. Door maandelijks bij elkaar te komen hebben we al een aardig bestand opgebouwd. Rubriceren op thema vergt nog wel veel tijd. Fotograferen van natuurobjecten en situaties is een optimale vorm van communiceren; je kunt wel vertellen wat je gezien hebt, maar een beeld blijft beter hangen.

In de loop der jaren hebben al verschillende groepen binnen het IVN, maar ook daarbuiten ons weten te vinden om hun activiteiten te 'verbeelden'. Ons beeldmateriaal kan gebruikt worden voor presentaties, scholingsdoeleinden, lezingen, enz. Regelmatig is ons werk ook te zien als expositie. Recent in de hal van het revalidatiecentrum Blixembosch en binnenkort (weer) op de natuurbegraafplaats Schoorsveld.

Mariet Camp-Smeets,
Fotowerkgroep IVN Heeze-Leende

PS Heb je belangstelling om ook lid te worden van de fotowerkgroep, neem dan contact op met Mariet: fotowerkgroep@ivnheezeleende.nl 06-533744009

Oprichting werkgroep "Gallen"

Mijn naam is Carla van de Camp van IVN Nuenen en ik heb de Natuurgidsenopleiding gevolgd. Door die opleiding ben ik geïnteresseerd geraakt in gallen. Je kent ze wel: cel-woekeringen op planten of bomen waar een eitje of larve in zit, bijvoorbeeld van een wesp, vlieg, nachtvlinder, mijt of mug. Gallen zijn een soort broedkamertjes én ze zijn met name een indicator voor biodiversiteit.

Rode erwtengalwesp op onderzijde eikenblad.

Er is de laatste tijd veel aandacht voor gallen in de media o.a. in uitzendingen in augustus van Vroege Vogels en in september in het tijdschrift Roots en het IVN-tijdschrift Mens en Natuur.

Er zijn in Nederland ruim 1000 gallen te vinden, het hele jaar door. Van juni 2022 tot op heden heb ik ruim 100 soorten gespot. Ben benieuwd naar de score in jullie gemeente...

Samen met andere IVN leden wil ik een werkgroep "Gallen" oprichten. Deze werkgroep is IVN Nuenen overstijgend. Ik wil leden van IVN-afdelingen in Helmond, Heeze-Leende, Laarbeek, Geldrop, Mierlo en Asten-Somereren benaderen met de vraag: "Is een werkgroep "Gallen" iets voor jou?"

Voorkennis over gallen is geen vereiste, we leren van en met elkaar. Dat is immers de visie van het IVN. Het doel, de vorm en de inhoud van deze werkgroep stellen we samen vast in een eerste bijeenkomst, zodat de werkgroep aansluit bij de behoeften van de leden. In januari 2024 komen we bij elkaar om de opzet te bepalen.

Mocht je mee willen doen, stuur dan vóór 1 november een mail naar C.vandecamp19@gmail.com.

Je ontvangt dan een paar (denk)vragen voor jezelf, als voorbereiding op de bijeenkomst in januari. Zo'n vraag is bijvoorbeeld: "Waar denk je aan bij een werkgroep Gallen?" Of de vraag; "Aan welke frequentie van samenkomen denk je?"

Ik ben benieuwd naar jullie reacties.

Vriendelijke groeten,
Carla van de Camp / IVN Nuenen

Sinusbeheer Rul Heeze

Donderdag 1 juni 2023

We hebben een informatieve ochtend gehad over sinusmaaien met ons groepje natuurgidsen onder leiding van Luc Mennen van Staatsbosbeheer. De hele maand mei is er niet gemaaid. Dat is ook afhankelijk van de temperatuur. Omdat het te koud was, werd het nu juni. Als het warmer was geweest en de groei veel eerder gestart was, was men eerder begonnen met maaien. Men is nu voor het derde jaar op rij gestart met een relatief nieuwe manier van beheer van nat schraalland of vochtig hooiland, namelijk sinusmaaien. Dit ter hoogte van de parkeerplaats van Natuurpoort de Plaetse in Heeze. Een tweetal weilanden die hier direct aan grenzen worden zo bewerkt. Sinusmaaien of insectvriendelijk graslandbeheer is een alternatieve manier van gefaseerd maaien. Het voordeel is dat de beheerder zelf bepaalt wanneer en hoe vaak hij maait, mits er maar 40% van de oppervlakte blijft staan.

Sinusbeheer is een manier van maaien die optimaal rekening houdt met de biodiversiteit. Daarmee creëer je een graslandje met veel variatie waar op elk moment van het jaar wat te vinden is voor vlinders, bijen en insecten. Door telkens in wisselende, sinusvormige patronen te maaien, ontstaat er een maximum aan variatie in habitats, met delen die het jaar rond of zelfs meerdere jaren overstaan. Zo is er op elk moment van het jaar voor iedere soort wat wils; van nectarplanten tot overwinteringsplekken. Deze vorm van beheer zou insecten, en dan vooral dagvlinders, moeten helpen.

De twee stappen van sinusbeheer:

1. Maai eerst een sinuspad in de vegetatie.
2. Enige tijd later: maai alle vegetatie binnen het sinus pad, maar niet het pad zelf. Herhaal deze stappen desgewenst enkele keren binnen een seizoen.

Probleem bij het maaien met machines is dat door het gewicht van de machine de bodem kan verdichten. Bij verdichting wordt de grond homogener en treedt structuurverlies op waardoor planten slechter gaan groeien. Rupsbanden en een zo laag mogelijk gewicht van de machine zorgen voor een lage bodemdruk en een zo klein mogelijke kans op beschadiging.

Op onderstaande foto's van links naar rechts te zien:

een maaimachine met rupsbanden, deze banden hebben een lagere belasting op het veld dan een menselijke voetstap. De sinusmaaimachine wordt op afstand bediend door een deskundige met een joystick. Op de rechterfoto is te zien hoe ecologen vooroplopen om het mogelijk aanwezige wild en wellicht bijzondere bevindingen tijdig te signaleren en de machine mogelijk van route te laten wijzigen of te laten stoppen.

De bedoeling is dat je het jaar rond tot wel 3 x actief maait. Je maait eerst een sinuspad met de machine. Dit is een maaibaan van ongeveer 2 meter breed. Per geval wordt bekeken of de vegetatie niet te lang is zodat deze naar binnen valt, dan heeft het geen nut. Het is mogelijk een dubbele baan te maaien zodat deze breed genoeg is. Het sinus pad is voor veel vlinders aantrekkelijk. Ze warmen zich hier op in de ochtend, hebben er territoria en leggen er hun eitjes. Als je het hele veld in 1x maait maai je dus alles weg. Voor de hele cyclus is geen recept beschikbaar, het hangt helemaal af van het weer, de groei van de vegetatie en lokale factoren.

Het is dus ook een experiment voor Staatsbosbeheer en wordt goed gemonitord om te kijken wat de uitkomsten zijn. Aan het einde van het seizoen is de weide in zijn geheel gemaaid. Dus ook de nodige jonge boompjes die je niet wilt in de weide zullen zijn weggemaaid.

Het is belangrijk dat het gemaaide snoeisel afgevoerd wordt binnen een niet al te lange tijd. Dit voorkomt verrijking van de bodem. Het is ook niet waardevol als diervoeder dus wordt het gecomposteerd.

Er wordt onderzoek gedaan door onder andere de vlinderstichting en volgens oud-boswachter Jap Smits is deze plaats voor Brabant een van de meest waardevolle insectengebieden. Dit zou mogelijk ook te maken hebben met de bijzondere overgang van het beekdalgebied naar de Strabrechtse heide.

De werkzaamheden zijn kostbaar en moeten door een aannemer uitgevoerd worden. Tot nu toe lukt het om via subsidie het geld te verkrijgen om deze werkzaamheden uit te blijven voeren. Hopelijk blijft het de komende jaren mogelijk om op deze manier het gebied in gezonde conditie te houden, én komt er meer aandacht voor deze activiteit.

Al met al was het een heel leuke ochtend en hebben we een goed beeld gekregen van wat sinusbeheer inhoudt. Het gebied grenst aan ons onderzoeksgebied en is zeker de moeite waard om te vermelden, zeker omdat er in ons gebied in een later stadium ook beheer plaats zal moeten gaan vinden.

Boy Derks, Henk van der Kruijs, Ine Verweij en Willem van de Ven

Resultaat wilde bloemenhoek 2023

Hoe is het gegaan?

Bovenaanzicht van het perk.

September 2023,

In het vorig nummer van het Groene Blaadje heb ik jullie kennis laten maken met mijn 4e jaar ervaring in de tuin. Mijn doel was om tips en uitleg te geven over hoe je een wilde bloemenhoek in je tuin zou kunnen maken en hier ook nog plezier aan kunt hebben. Dit kan natuurlijk door te observeren en de ontwikkeling van de plant te bekijken maar ook te bestuderen welke insecten er specifiek op af komen. Als je er gewoon even bij gaat zitten en tot je door laat dringen wat je ziet, kom je erachter dat er een grote diversiteit aan insecten en wilde bijen op afkomen om voedsel te zoeken. Dit vooral wanneer de zon vol op het perk schijnt. Dit is voor mij een teken dat het een geslaagd project was.

Door het natte voorjaar heb ik bijna geen water hoeven te geven en de piek van de bloemen was begin augustus alweer voorbij. Toch ga ik volgend jaar verder met dit project met eventuele aanvulling op de soorten. Wat mij opgevallen is dat er op de zomeravonden enkele mooie vlinders voorbijkwamen die je niet zo vaak ziet, onder andere de kolibrievlinder. Of dit komt door het perkje? Wie weet!

Als afsluiting wil ik nog graag wat foto's delen met een korte toelichting en wat leuke feitjes.

Hartelijke groet,
Boy Derks

Grote klaproos

Familie: Papaverfamilie

Het zaad kan tientallen jaren in de bodem zitten zonder kiemkracht te verliezen. Strooit zich uit als een zoutvaatje door de wind. Vlinders komen niet af op klaprozen want deze produceren geen nectar.

Na de bestuiving van meestal hommels gaat er een signaal naar de kroonbladeren die dan

niet meer nodig zijn om insecten aan te trekken; ze zijn dus vaak al na 1 dag uitgebloeid.

De massale groei van klaprozen op slagvelden heeft alles te maken met de verwoesting van de grond. Door de vele granaten worden de akkers namelijk omgewoeld. Een klaproos is een pioniersplant, wat wil zeggen dat ze als eerste op een pas omgewoelde, schrale grond zal groeien waar andere planten het moeilijker zullen hebben.

Koningskaars

Familie: Helmkruidfamilie

2-jarig, bloeit in de zomer en blijft in de winter in uitgebloeide toestand staan. Plant is tweeslachtig en kan wel 2 meter hoog worden. Geschikte overwinteringsplaats voor lieveheersbeestjes. Omdat een hommels kaken heeft kan hij bij de nectar van de koningskaars en is om die reden vermoedelijk het enige insect dat in staat is de koningskaars goed te bestuiven.

Filmavond in 't Perron

Unieke filmer Jan van der Heijden binnenkort in 't Perron

Eind van het jaar, om precies te zijn op donderdag 7 december, is natuurfilmer Jan van der Heijden uit Helmond bij ons te gast. Jan filmt al meer dan 10 jaar in de natuur. Hij doet dat met een zogenaamde UHD/4K (= 4 x HD) videocamera, gekoppeld aan een extreem-goede vogeltelescoop. Hierdoor ontstaat een enorme vergroting tot zelfs 1000x (30.000 mm).

De "camarawagen".

Naast deze "supertele" camera gebruikt hij dezelfde basiscamera voor overzichts- en macro-opnames. Al het materiaal (en dat is heel wat) is op een "camerawagen" gemonteerd, waarmee hij ook de zware statieven en reservespullen kan meenemen. Een groot deel van de opnames zijn direct vanaf deze wagen opgenomen. Door de aanpassingen kunnen onderwerpen zoals vogels, dieren en zelfs insecten op grote afstand gefilmd worden, beginnend bij 6 meter voor insecten, oplopend tot wel 1000 meter voor dieren en grote vogels. Verstoring vindt nauwelijks plaats, de filmer hoeft niet in een schuiltent te kruipen. Hierdoor hoeft hij niet op dezelfde plaats te blijven en heeft hij veel meer overzicht en dus veel meer kansen.

De opnames van Jan zijn een waar kunststukje. Door de enorme vergroting loopt hij tegen extra problemen aan zoals windtrillingen, warmtetrilling en vocht in de lucht. Inmiddels heeft hij deze problemen behoorlijk onder de knie. Plaatsen die bij normale foto- en videocamera's niet bereikbaar zijn komen in beeld. De kwaliteit van de beelden is gezien de omstandigheden ronduit spectaculair. Bijna alle omroepen hebben inmiddels materiaal van hem gebruikt in hun uitzendingen.

Om een kijkje te nemen in de opnames van Jan: zie zijn YouTube "Natuurkanaal" (<https://www.youtube.com/@natuurkanaal>)

Wat gaan wij te zien krijgen op 7 december?

Voor de pauze vertelt Jan van der Heijden hoe hij zijn films opneemt en met welke zaken hij rekening moet houden bij het filmen met een camera met een groot bereik. Daarna vertoont hij een aantal korte films van ± 10 minuten:

- Een insectenfilm waarin een aantal insecten met bijzondere vormen, kleuren en bijzondere gedragingen in beeld komen.
- Een libellenfilm met spectaculaire detailbeelden en bijzondere soorten.
- Een vlinderfilm met allerlei dagvlinders, maar ook de kleine vlinders zoals "blauwtjes" komen prominent in beeld.
- Een spectaculaire film over de edelhertenbronnst In het Weerterbos

Zeearend jong bij het Jaap Deensgat.

Na de pauze laat Jan zijn nieuwe vogelfilm "De Verre Kijker" zien. In deze film (die ongeveer 1 uur duurt) komen meer dan 200 soorten vogels in hun natuurlijke omgeving aan bod, van héél dichtbij opgenomen. De film zonder commentaar en muziek, maar met zoveel mogelijk het eigen natuurlijke geluid van de vogels en omgeving. De meeste opnames zijn in Nederland gemaakt met name in ZO-Brabant.

Opmerkelijke Ontmoetingen

Wijlen Bart Jansen had destijds een rubriek het leven geroepen onder de naam "Opmerkelijke ontmoetingen". Iedereen die in de natuur iets opmerkelijks of iets interessants tegenkwam kon dit delen met andere IVN-ers. Als hommage aan Bart willen wij deze rubriek weer nieuw leven inblazen met een ontmoeting van Loes Keijsper in het Wandelpark in Heeze.

Bouwvakker

Heb boodschappen gedaan in het dorp en fiets terug door het kasteelbos. Hier stop ik vaker om de sfeer en de geur van het bos te ervaren.

Links van me is een zandige bult met graspollen. Een insect is hard aan het werk tussen de grassprietjes. Zij of hij heeft een zandkorrel tussen de voorpootjes. Dat moet voor het diertje een grote steen zijn. De korrels worden eerst naar zuid, dan naar noord en vervolgens naar oost en west verplaatst. Langzamerhand ontstaat in het midden een gaatje.

Er komt een echtpaar naast me zitten om een appeltje te eten. "Mevrouw, waar kijk u zo naar?" "Naar een graafwesp" en ik vertel erbij dat ik gelezen heb dat er meerdere soorten graafwespen zijn. De man filmt het gegraaf en vraagt "waarneming.nl" welke soort het is. Daar komt geen antwoord op, juist omdat er zoveel soorten zijn.

Voor mij was het een heerlijk uurtje genieten en "What is in a name?"

Loes Keijsper

Bezoek van IVN Den Bosch

In november 2022 hebben onze wandelgidsen een bezoek gebracht aan Den Bosch. Wij werden daarbij geholpen door gidsen van IVN Den Bosch die ons met heel veel trots hun mooie stad hebben laten zien. Wij hebben hen uitgenodigd om ook eens bij ons te komen kijken en afgelopen zaterdag 7 oktober was her zover. Wij hadden natuurlijk gezorgd voor prachtig weer en wij hebben hen met heel veel trots rondgeleid over onze prachtige heide. Bob de Groot, één van de leden van IVN Den Bosch, heeft op weergaloze wijze middels een verslag in dichtvorm de wandeling samengevat. Heel hartelijk dank daarvoor!

Wij willen IVN Den Bosch hartelijk bedanken voor hun bezoek. Hierbij voegen wij het gedicht als verslag van het bezoek toe.

Harrie van Litsenburg

Hier volgt een gedicht, geen grapje
Het betrof ons gidsen uitstapje
We begonnen met elkaar op te zoeken
deels bij het station, deels bij Moeke
Carpoolend en treinend zijn we op pad gegaan
Zo kwamen we allemaal bij het Heidecafé aan
Nadat we eerst een vegetarische maaltijd moesten
verloten
hebben we van een heerlijke lunch genoten
"En nu naar buiten!", werd geroepen
We moesten ons verdelen in twee groepen
Wij zijn met Ivo mee gegaan
voor een half uur lopen en 1 1/2 uur stil staan
We kregen een korte uitleg van Ivo: waar zijn wij?
over natte en droge stukken, beekdal en hei
Een stuk was weggegraven met het oog op later
anders kwamen Geldrop en Eindhoven onder water

Het was ook prachtig fietsweer, dat zou blijken
 We moesten regelmatig mountainbikers ontwijken
 Al snel begon een mooie les
 over de onrijpe bessen van de jeneverbes
 Dat bleek een van de drie inheemse naaldbomen
 Ik hoorde ook de taxus en de grove den langskomen
 We zagen prachtige aardappelbovisten
 (Ik zat zo druk te schrijven dat ik ze bijna miste)
 We hadden snelle en langzame lopers, dat was een
 feit
 want na 5 minuten waren we de halve groep al kwijt
 Het was echt een interessante tocht
 zo werd in de hulst naar mineerders gezocht
 En we leerden over de vliegdenneren, ongelogen
 Die zijn hier gewoon naartoe gevlogen!
 Verderop zagen we, heel bijzonder
 een groene Russola, wit van onder
 En daarop volgde al gauw
 een bruine kastanjeboleet, die wordt later blauw
 Aan kleuren werkelijk geen gebrek
 Ik zat te schrijven als een gek
 We zagen brede? of grote? of toch smalle? weegbree
 Of toch brede? Nou ja, we deden het ermee
 Iets verderop, ergens aan een padrand
 zagen we Sint-Jacobs kruiskruid, een giftige plant
 Koeien en paarden laten die zorgvuldig staan
 Helaas blijken die bloemen ook wel eens het hooi in
 te gaan
 Maaien in de vorm van visgraten
 leverde voor insecten goede resultaten
 En Kempische heideschappen zijn een prachtig ras
 Maar ze hadden blijkbaar niet veel trek, want er stond
 nog enorm veel gras

Een kudde Kempische heideschappen.
 Foto Stichting het Kempische Heideschaap.

Verderop was weer zo'n mooie aandachtspakker:
 een anjerrijke boekweit-akker
 Boekweit blijkt trouwens "beukentarwe" te zijn
 De zadjes zijn driehoekig (en klein)
 Na het over boekweitgerechten te hebben gehad
 Gingen we weer verder op pad

15-20 jaar geleden was hier een grote heidebrand
 Eindhoven bijna in de fik, gelukkig draaide de wind
 naar een andere kant
 En brand is niet altijd slecht, de natuur krijgt dan weer
 ruim baan
 Er werd wel snel een nieuwe bosrand geplaatst, om
 snelwegkijkers tegen te gaan
 Verder begreep ik dat de gidsen een vergunning van
 Staatsbosbeheer hadden gekregen
 Om emmers met heidekikkers te vullen (en verderop
 te legen)
 We zagen ook een vuurvliinder, een hele kleine
 Was het een kleine grote? Of een gewone kleine?
 Daarvan wist niemand echt het fijne...
 En ach wat leuk, wat zagen we daar:
 een wilgenroosje, zónder haar
 In onze groep zat ook een pitrus-specialist
 die van het ontpitten alles wist
 Weer iets verder zagen we een of andere libel
 Een heidelibel? Tja er was veel hei dus dat zal dan wel
 We zijn ook langs prachtige vennen gegaan
 Dankzij de lemen bodem bleef het water er in staan
 En de padden trekken hier elk jaar heen en weer
 De gidsen hier helpen ze elke keer
 De oversteek heen doen ze op dezelfde tijd
 De oversteek terug doen ze helaas gespreid
 Dus op de heenreis over de Provincialeweg kun je ze
 met emmers helpen
 maar bij hun terugweg is het leed helaas niet te
 stelpen
 En groeide ook veel stekelbrem aan de rand
 Wie wilde voelen kreeg prompt een pijnlijke hand
 In de verte zagen we kapotte boomkronen, dat had
 een reden
 Het kwam door een hagelstorm, jaren geleden
 Ivo vertelde ook over een stuk hei dat werd
 "opengescheurd"
 Qua insectenleven is daar vervolgens heel veel moois
 gebeurd
 We vergaapten ons later echt allemaal
 aan (en onder) een vliegdennerenkathedraal
 Ik wil nog verder! zei Nanny
 Nee dan wordt het te laat, zei Ivo, dus dat kan nie
 We liepen erg uit, dus na een snelle groepsfoto onder
 de vliegdenneren
 moesten we bijna terug gaan rennen
 Rennen op gidsenwijze wel te verstaan
 dus steeds 2 meter rennen en dan 4 meter stilstaan...
 De tijd vloog om, eerlijk waar
 En Ivo hield ons eigenwijze groepje voorbeeldig bij
 elkaar
 José, Ivo, Harry, en anderen die hebben meegeorga-
 niseerd:
 Hartstikke bedankt! Het was een prachtige dag en we
 hebben weer een hoop bijgeleerd

Aziatische hoornaar

in Heeze gesignaleerd

In augustus werd er op Waarneming.nl een melding gemaakt van een Aziatische hoornaar in de Weibossen. Op 13 september 2023 werd door Hans Teeven op Waarneming.nl melding gemaakt van de Aziatische hoornaar (foto) in de Pastorietuin in Heeze.

De Aziatische hoornaar (niet te verwarren met de Europese) vangt insecten (waaronder veel honingbijen) als voedsel voor de larven. Als beloning scheidt de larve dan een zoetstof uit. De Aziatische hoornaar heeft geen natuurlijke vijanden en is in staat om zich in een enorm tempo te vermenigvuldigen. Om een indruk te geven: ze hebben een extreem groot nest (omvang: skippybal) met veel nakomelingen, waaronder veel koninginnen. Elke koningin zorgt jaarlijks voor 250-500 nieuwe koninginnen, waarvan meer dan 10% de winter overleeft. Alle ingrediënten voor een plaag zijn dus aanwezig, al weet men niet hoe dat uitpakt. Als je de Aziatische hoornaar alleen tegenkomt is er niets aan de hand maar als je zijn nest benadert worden ze allemaal strijdlustig en vallen je aan. Helaas niet geheel ongevaarlijk, zeker voor mensen die allergisch zijn. Het voorjaarsnest zit in een haag, dakgoot of tuinhuis. Dan kan een nest geïrriteerd raken door menselijke aanwezigheid en kan verdelging verstandig zijn. De Aziatische hoornaars in het zomernest, dat hoog in de boom hangt, zijn misschien minder snel geneigd het nest te verdedigen (door aan te vallen).

Naar aanleiding van de melding van Hans nam Michelle Smeets, imker en landelijk coördinator, contact op om te bespreken welke stappen er nodig zijn om het nest op te sporen en te vernietigen. Dit is de enige manier om het probleem enigszins in de hand te houden. Er is een stappenplan afgesproken waarmee Hans Teeven en Annemiek van Dijk aan de slag zijn gegaan.

Stappenplan

1. **Waarneming en herkenning:** Een Aziatische hoornaar herken je aan de gele poten, veel zwart en een felgele punt. De Europese hoornaar is vooral opvallend roodbruin en meer felgeel. De Europese hoornaar is inheems en uiterst nuttig voor het indammen van wespen. Als je denkt een Aziatische hoor-

naar gezien te hebben, geeft dit dan door (met foto) aan Waarneming.nl voor validatie. Zie je een hoornaar op een wiekpot (lokpot), maak dan een foto en meld dat ook op Waarneming.nl

2. **Eén of meerdere wiekpot(ten) ophangen:** Dat is op 15 september gebeurd. Een wiekpot is een lokpot (1/3 witte wijn, 1/3 suiker, 1/3 blond bier) die je op ooghoogte in de vrije ruimte ophangt, zodat je goed zicht hebt op eventuele Aziatische hoornaars. Inmiddels zijn in de omgeving van de Pastorietuin en het Gemeentehuis 9 wiekpotten opgehangen.

3. **Meehelpen:** Het publiek werd gevraagd om mee te helpen door te kijken of er een Aziatische hoornaar op de wiekpot afkomt en dit door te geven aan de landelijke coördinator, Michelle Smeets. Bij de lokpotten waren folders opgehangen met het telefoonnummer van Michelle.

4. **Merken:** Het doel van een lokpot is een exemplaar te vangen en te merken. De waarnemer kan dan na observatie de gemiddelde vliegtijd en -richting (waarin zij wegvliegt) bepalen. Daaruit kunnen we afleiden waar het nest zich bevindt. Het merken is een tijdrovend karwei. Op 24 september zijn met hulp van Michelle en Peter Smeets een aantal exemplaren gemerkt (foto). Dat kostte wel een hele zondagmiddag!

5. **Zenderen:** Naast het merken willen we ook proberen om het nest te lokaliseren door één of meerdere hoornaars van een zender te voorzien. Dat is geen sinecure. Hiervoor werd de hulp ingeroepen van Philip Apeldoorn (eveneens imker) uit Limburg. Op 27

september is dit gebeurd. De imker heeft een exemplaar in een speciale tent van gaas van een zender voorzien (foto). Dat is best een gepriegel om zo'n kleine zender aan de wespentaille te bevestigen. Helaas ging het contact al snel verloren en waren de zenders op. Binnenkort doen we een nieuwe poging.

6. **Opsporen met warmtecamera's:** Er zijn ook imkers die nesten van Aziatische hoornaars opsporen met behulp van drones en warmtecamera's. Ook dat is specialistisch en tijdrovend werk. Vooralsnog is hier in Heeze niet voor gekozen.

7. **Verdelging:** Doelstelling is om het zomernest (hoofd-nest) te vinden en daarom willen we een vrouwelijke Aziatische Hoornaar vangen, zenderen en volgen. Dus vooral niet doodmaken, want een vrouwtje kan de weg naar het nest wijzen (mannetjes vliegen alleen rond om een vrouwtje te bevruchten). Zodra het nest gevonden is wordt het door een specialist verwijderd. In onze provincie wordt gekozen voor een milieuvriendelijke verdelgingsmethode: niet met gif maar door bevrozing.

Naschrift:

Uiteindelijk heeft Annemiek van Dijk op 5 oktober het nest van de Aziatische hoornaars kunnen vinden. Niet door toepassing van allerlei geavanceerde technieken, maar door ouderwets speurwerk. Doordat Annemiek en Hans meerdere nieuwe locaties ontdekten waar de Aziatische hoornaars foerageerden, wezen de vliegrichtingen op een gegeven moment naar elkaar toe. Vervolgens was het een kwestie van omhoog kijken. Het nest is ondertussen door specialisten opgeruimd.

Of we de opmars van deze invasieve soort helemaal kunnen stoppen weten we niet, maar we kunnen misschien het proces wel vertragen.

In België heeft men het over het "beheersing" en "beperking" van de overlast en verwacht men de soort niet meer te kunnen uitroeien. Wat de gevolgen zijn voor de biodiversiteit op langere termijn weten we nog niet.

Jeugd-IVN wordt gesplitst

tienplussers krijgen eigen afdeling

"Meer verdieping, meer uitdaging en meer avontuur"

Meer verdieping. Meer uitdaging. Meer avontuur en nog meer liefde voor de natuur. Dat is wat Willem van de Ven en Emanuel Nervo voor ogen staat met een nieuwe tak van het Jeugd-IVN. In Heeze-Leende bestaat al een IVN-afdeling voor kinderen. Maar steeds vaker bleek dat kinderen vanaf een jaar of tien een andere benadering vragen dan de kleintjes van zes. Daarom is er een aparte groep voor kinderen van tien tot een jaar of veertien opgericht: de "Avonturiers". Willem en Emanuel zijn de kartrekkers.

Emanuel en Willem volgen de natuurgidsenopleiding. Nadat het bestuur van IVN Heeze-Leende had besloten de jeugdafdeling te gaan splitsen werd aan het tweetal gevraagd of zij de kennis die ze hebben opgedaan willen inzetten voor de jeugd. Omdat het een pittige opleiding is die ze moeten combineren met hun dagelijks werk is besloten dat de splitsing van het Jeugd-IVN zal gebeuren nadat Willem en Emanuel klaar zijn met de cursus. Dat is ongeveer rond de tijd dat u dit leest. Ze hebben nog geen plan dat tot twee cijfers achter de komma is uitgewerkt, maar er is wel een visie. Willem: "We willen meer uitdaging en meer avontuur. Dat betekent dat we soms ook wat verder weggaan om de jongeren met andere dingen kennis te laten maken. Op die manier kunnen ze hun wereldbeeld verbreden".

De twee willen vooral meer verdieping. Avontuurlijk kan het zijn als ze met de kinderen en een gids naar het Weerterbos gaan om daar de burlende herten van dichterbij te bekijken en te horen. "Of slangen vangen", zegt Willem. "Het belangrijkste is dat we een brede interesse voor de natuur ontwikkelen bij de jongeren. Dat willen we op een manier doen die blijft hangen." Emanuel: "Hoe meer waardering jongeren hebben voor wat er in de natuur gebeurt, hoe meer ze rekening houden met de natuur. Dan gooien ze niet zomaar overal papiertjes neer of rukken ze niet aan struiken."

Willem en Emanuel willen bij de jeugd draagvlak creëren voor alles wat groeit en bloeit. Ze willen de kinderen ook kennis laten maken met verschillende meningen over natuurbehoud. "We kunnen bijvoorbeeld kinderen in gesprek laten gaan met een boswachter, maar ook met een jager. Kinderen hebben vragen, laat ze die maar stellen," zegt Emanuel.

Willem van de Ven en Emanuel Nervo.
Foto Ko Dousma

Veel vragen kunnen de twee zelf beantwoorden dankzij de natuurgidsencursus. Dat heeft ze allebei veel gebracht. Ook didactische vaardigheden want dat zullen ze nodig hebben om met tien- tot veertienjarigen om te gaan. Emanuel: "Ons uitgangspunt is dat wij en de jongeren altijd onszelf moeten kunnen zijn." Willem: "Het wordt geen top-down afdeling waarbij wij vertellen hoe het moet. De kinderen denken mee over hoe we mooie avonturen kunnen gaan beleven."

Het wordt wat de twee nieuwe kartrekkers betreft ook een doorlopend proces. Het woord ambitieus past volgens Willem en Emanuel niet per se bij hun plan. Enthousiasme is volgens hen een beter woord om te gebruiken. Emanuel: "We moeten ontdekken hoe het gaat. De leidraad is dat we seizoensgebonden en thematisch werken. En dat we vooral veel buiten willen zijn."

Op dit moment zijn er acht kinderen die met de nieuwe groep mee willen doen. De meesten zijn al lid van de oorspronkelijke groep. De werving voor nieuwe jeugdleden moet nog beginnen, dus dat aantal kan nog groeien. Emanuel en Willem benadrukken dat

aanmelding altijd via de ouders moet gebeuren. In oktober willen ze echt van start gaan. Tot die tijd moeten er nog praktische zaken worden geregeld. Vooral logistieke zaken, want als je verder weg wilt is er vervoer nodig. Daarom zou het fijn zijn als er één of meerdere ouders zijn die met de activiteiten mee willen doen.

Voor Willem en Emanuel is het vrijwilligerswerk. Willem: "Ik ben opgeleid tot bioloog, maar daar kan ik niks mee doen, daarom doe ik nu heel ander werk. Dit is ook een mooie gelegenheid om toch met dat vak bezig te zijn." "En," zegt Emanuel, "ik hoop dat alle energie die we er in steken ook bijdraagt aan onze eigen ontwikkeling".

Jan de Vries

Eerste activiteit van de Avonturiers

Jongeren IVN voor 10-14 jaar

Burlende Edelherten in het Weerterbos

Een hoop kleine oogjes als we 's ochtends erg vroeg verzamelen voor het IVN-clubgebouw. Het is nog donker, er staat een volle maan en het heldere weer zou langzaam moeten veranderen in een prachtige 1e oktober. We hebben er zin in.

Er klinkt een mix van enthousiaste uitroepen van vriendinnen van het Jeugd IVN die elkaar weer zien, en beleefd handje schudden en een beetje schuw hun naam doorgeven aan een groep nieuwe mensen voor de nieuwelingen. Om twintig voor zeven zijn we compleet, negen jeugdige deelnemers van 10 en 11, en wordt er gedag gezegd aan de ouders. Het avontuur kan beginnen.

Het is een half uurtje rijden naar het Weerterbos waar we vandaag onder leiding van boswachter Dick naar de burlende edelherten gaan luisteren. En hopelijk kunnen we ze ook goed te zien krijgen. In de auto kunnen we elkaar al wat beter leren kennen en het begint langzaam licht te worden als we aankomen. Ondanks het vroege uur staan er al veel auto's. De boswachter begint met wat uitleg. Hij heeft ook een paar hertenvachten en zelfs een echt gewei in zijn auto liggen, die we allemaal mogen voelen en aan elkaar doorgeven. Dan vertrekken we, allemaal de verrekijkers paraat, het bos in.

Een beetje spannend is het wel, zeker als we over het wildrooster lopen en nu echt het hertengebied in gaan, maar de boswachter weet ons bijna gerust te stellen door te vertellen dat er in dit bos in ieder geval nog nooit iemand dood is gegaan door aan een edelhertengewei gespiesd te worden!

Tussen de bomen zien we langzaam ver weg een wei verschijnen, waar de zon doorkomt en langzaam de mist op laat lossen. Daar staan herten tussen de mist, heel veel! Nog wel moeilijk te zien, dus elkaar helpen zoeken en aanwijzen, en ook snel even door de telescoop kijken om een betere glimp op te vangen. Ja, ze staan er echt, maar er wordt beloofd dat als we wat verder gaan we ze nog beter kunnen zien.

Het is een leuke enthousiaste groep van 10 en 11 jaar, onder begeleiding van Emanuel en Willem (en Stefanie van het Jeugd IVN die deze eerste keer ook nog meegaat). De boswachter vertelt van alles, zoals het verschil tussen kalveren, herten, hindses en spitsers, maar ook hoe het gewei groeit, en alles over de bronsttijd, terwijl we de herten op de achtergrond horen burlen. "Het klinkt een beetje als een koe die heel erg verkouden is", wordt door een van de kids geopperd.

Behalve de edelherten weet de boswachter nog andere interessante dingen te vertellen. Zo laat hij ons een nestje van een boomklever zien, wat gemaakt is in een oud hol van een specht, en wat de boomklever met leem iets kleiner heeft gemaakt. Verder is ook een doorgang in het hek voor kleinere dieren, zoals konijnen en vossen, interessant maar het nieuws dat een ree daar ook op volle snelheid doorheen kan rennen krijgt van een van de jongedames enkel een sceptisch 'ok'. Zien is tenslotte geloven.

Bovenop de uitkijktoren.

Foto Stefanie van Heck.

Eindelijk komen we aan bij de uitkijktoren en daar is het al goed druk. We weten natuurlijk toch wat plekjes vooraan en helemaal bovenop de toren te bemachtigen, waar het zonnetje inmiddels goed staat te schijnen. Behalve heel veel herten die hier te zien zijn is het ook een mooi plekje om een boterham te eten. Er lopen herten rond, ze rennen door het water en een paar mannetjes waren zelfs aan het vechten! Ook zien we zwanen en ganzen in het water en iets wat toch geen flamingo blijkt te zijn, maar een reiger die op één poot staat.

We leren nog hoe een verrekijker werkt, maken foto's door de telescoop, en spelen nog wat rond. Na een tijdje hebben de meesten het wel gezien, alhoewel anderen eigenlijk ook nog wel wat langer hadden willen blijven, want er is genoeg te zien.

Door de telescoop.

Foto Stefanie van Eck.

Op de terugweg beginnen we toch wel te merken dat het een hele tocht was, in totaal zo'n vijf kilometer gelopen. Op de terugweg naar Heeze is het in sommige auto's dan ook verdacht stil achterin, terwijl er bij de andere nog actief nabeleefd wordt. Rond half elf is iedereen weer heelhuids thuisgekomen, dus de organisatie beschouwde de dag hiermee als geslaagd. De kids kregen van Emanuel zelfs nog een souvenir-tje mee naar huis (een houten button met een edelhert ingebrand met een laser), voor iedereen die vanaf het begin lid was van de Avonturiers. De eerste achievement is unlocked!

We hopen dat iedereen er net zoveel van genoten heeft als wij, en dat iedereen in november weer mee op pad gaat voor de volgende activiteit, maar dan zullen we misschien toch maar een uurtje later beginnen.

Emanuel en Willem

1 oktober 2023

GRASSPRIETJES

voor onze jeugdleden

Uilen

DE UIL

De uil is een roofvogel, net als een buizerd en arend. Roofvogels hebben hele goede ogen en oren, scherpe snavel en klauwen. De meeste uilen zijn nachtdieren, maar sommige soorten zijn overdag actief. De soorten die bij ons leven zijn vooral in de schemering en nacht actief. Ze jagen voornamelijk op kleine zoogdieren en vogels.

VAN EI TOT UIL

In de lente legt een uil haar eieren in een holle boom, gebouw, of in een verlaten nest. Iedere uilensoort heeft zijn eigen voorkeur, waar hij zijn nest maakt. De uil broedt ongeveer 28 dagen. Ze verlaat alleen het nest om te poepen en haar vleugels te strekken. Het mannetje is op jacht en brengt het vrouwtje voedsel. Het mannetje slaapt

niet in het nest, maar in de buurt.

Als de uilskuikens uitkomen zijn ze donzig en hebben ze de ogen nog dicht. Papa uil moet dan ook voer voor hun meebrengen, zodat mama de kuikens warm kan houden. Het kuikentje wat als eerste uitkomt wordt het eerst gevoerd en zal het snelste groeien. De andere kuikens blijven dan ook kleiner. Na 1-2 weken kan mama ook voedsel gaan zoeken, maar ze blijft nooit lang weg. Het voedsel wordt eerst klein gemaakt, maar na 4 weken kunnen ze een muis in zijn geheel doorslikken. Ze zullen dan ook het nest verlaten, maar blijven wel in de buurt van hun nest. Langzaam gaan ze de buurt verkennen en zelf jagen. Na 4 maanden moeten ze hun huis en gebied verlaten en hun eigen plek zoeken.

EIGENSCHAPPEN VAN DE UIL

De **oren** zitten in de kop en zijn verborgen achter de sluier. Het ene oor zit net iets hoger dan de andere, waardoor de uilen goed de richting van het geluid kunnen bepalen.

De **ogen** van de uil zijn groot. Ze zitten aan de voorkant, waardoor de uil de afstand tot prooi goed kan inschatten.

De **sluier** van een uil is een krans van kleine stijve veren die het gezicht van de uil vormen. De sluier vangt geluidsgolven op en buigt ze af naar de oren.

De **snavel** is klein en scherp.

De **nek** van een uil bestaat uit 14 botten, hierdoor kan de uil zijn kop heel ver draaien.

De **veren** zorgen voor warmte en camouflage.

De **vleugels** zijn afgerond en bedekt met zachte veren, waardoor de uil geruisloos kan vliegen.

De **poten** zijn kort en bedekt met veren. De klauwen zijn groot, sterk en scherp, dus heel geschikt om zijn prooi mee te vangen.

INDIEN ONBESTELBAAR:
STRABRECHT 14
5591 BP HEEZE

Organisatie

Bestuur

Voorzitter:

Ben Pollmann
voorzitter@ivnheezeleende.nl T: 040 2265668

Secretariaat:

Petra Leeuwestein-Verbeek
De Mandenmaker 11 5591 NS Heeze
secretariaat@ivnheezeleende.nl T: 040 2264714

Penningmeester:

Geert Engels De Grootte Aa 21 5591 KX Heeze
penningmeester@ivnheezeleende.nl T: 06 38895545

Leden:

Ko Dousma
bestuurslid-01@ivnheezeleende.nl T: 06 83997769
Paul Gerits
bestuurslid-02@ivnheezeleende.nl T: 06 29348810

Ledenadministratie:

ledenadministratie@ivnheezeleende.nl

Werkgroepen

Amfibieënwerkgroep *amfibieen@ivnheezeleende.nl*
Eelco Hoogendam 040 2266428

Bibliotheek, Informatie & IVN winkel

sleutelbloem@ivnheezeleende.nl
Loes Keijsper 040 2261717 Diny Michiels 040 2261229

Bomenwerkgroep

bomengroep@ivnheezeleende.nl
Will Mijs 040 2062225

Cursuswerkgroep

cursusteam@ivnheezeleende.nl
Ine Troelstra 06 48260698

Florawerkgroep

florawerkgroep@ivnheezeleende.nl
Henk Groenemans 040 2264122

Fotografie

fotowerkgroep@ivnheezeleende.nl
Mariet Camp 06 53744009

Gentiaanblauwtje

gentiaanblauwtje@ivnheezeleende.nl
Leo van Bossum 040 2263124

Groen voor ouderen

Ruud Krielaart 06 10435830

Jeugd-IVN

jeugd-ivn@ivnheezeleende.nl
Stefanie van Heck 06 46789989

Avonturiers (IVN Jongeren)

avonturiers@ivnheezeleende.nl
Willem van de Ven 06 34376748

Natuur- & Milieubescherming

milieu-en-landschap@ivnheezeleende.nl
Henk Groenemans 040 2264122
Ciel Broeckx 040 2264226

Natuurbeheer

natuurbeheer@ivnheezeleende.nl
Theo Sonnemans 040 2265689

PR & Communicatie

Ruud Krielaart *pr@ivnheezeleende.nl* 06 10435830

- Webmaster: *webmaster.heeze.leende@ivn.nl*
Anne Groenewegen 06 50868653
- Redacteur Het Groene Blaadje
hetgroeneblaadje@ivnheezeleende.nl
Klaasje Douma 040 2263668

Scholenwerk

scholenwerk@ivnheezeleende.nl
Willemien v.d. Paal 040 2263274

José Verbeek 040 2260069

Tentoonstellingen & Vormgeving

Ciel Broeckx 040 2264226
tentoonstellingswerkgroep@ivnheezeleende.nl

Vogelwerkgroep

spotvogel@ivnheezeleende.nl
Jan de Vries 06 39484388

Wandelingen coördinatie

wandelingen@ivnheezeleende.nl

Aangevraagde wandelingen

- Harrie van Litsenburg 040 2262697
- Publiekswandelingen
- Ruud Krielaart 06 10435830

Postadres:

IVN Heeze-Leende
de Mandenmaker 11 5591 NS Heeze

Verenigingsgebouw:

De Sleutelbloem IVN Heeze-Leende
Strabrecht 14 5591 BP Heeze

Website: ivn.nl/heeze-leende